

СТАНОВИЩЕ

От

Доц. д-р Мая Димитрова Дойчинова д.м.,

доцент по Оперативно зъболечение и Ендодонтия в катедра „Консервативно зъболечение и Орална патология“, ФДМ, МУ- Варна, вътрешен член на научно жури, съгласно заповед № Р-109-470/05.11.2021 г на Ректора на МУ- Варна.

Относно: Дисертационен труд на тема: „ Приложение на СВСТ в ендодонтската практика “ за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Терапевтична стоматология“ , професионално направление 7.2. Дентална медицина 7. Здравеопазване и спорт.

Автор: Д-р Славена Светлозарова Георгиева, докторант в редовна форма на обучение към катедра „Консервативно зъболечение и Орална патология“ на ФДМ, МУ-Варна.

Научен ръководител:

Доц.д-р Цветелина Илиянова Борисова-Папанчева, д.м.

Дисертационният труд е написан на 228 стандартни страници и включва 115 таблици, 100 фигури. В структурно отношение са спазени пропорционалните съотношения между основните части на дисертацията.

Литературната справка включва 376 източника, от които 5 на кирилица и 371 на латиница.

Поставянето на точна диагноза, изготвянето на оптимален лечебен план и прогнозиране на изхода от ендодонтско лечение е процес, немислим без адекватно образно изследване. Недостатъците на ортопантомографиите са многократно дискутирани и ниската им чувствителност по отношение детекцията на периапикални лезии, коренови фрактури и проследяване на оздравителния процес след лечение, ги правят изключително несигурен метод за целите на ендодонтската практика. Периапикалните секторни рентгенографии, са метод на избор в по-голям процент от ендодонтските случаи и са с относително добра диагностична и прогностична стойност. Двуйзмерният и леко увеличен образ на периапикалните секторни рентгенографии, наслагването на твърди зъбни и костни тъкани, на близки анатомични структури, както и невъзможността реално да се получи информация за съотношенията в ендодонтското пространство в сагиталната равнина изискват познаването на следващо ниво на образна диагностика, което от 2021 година насам е в лицето на СВСТ. Изследването посредством СВСТ става все по-достъпно за лекарите по дентална медицина и в този смисъл е необходимо да се проучат детайлно възможностите на метода, както и затрудненията и недостатъците му за целите на ендодонтската практика. В този смисъл считам темата за добре подбрана.

Литературен обзор: Литературният обзор последователно и систематично представя натрупаното познание относно ролята на образната диагностика в ендодонтията. Логично е направен преглед на недостатъците на интраоралните рентгенографски изображения, предимствата на СВСТ, както и на ограниченията за прилагането на метода. Достатъчно подробно са изяснени всички възможни ситуации за приложение на СВСТ преди започване, в хода и след провеждане на ендодонтско лечение.

Така формулираната **Цел** е с подходящо подобрени **четири задачи**.

Материали: Материалът и по четирите задачи е достатъчен, избран е внимателно по стриктни показатели и е коректно разпределен. Методиките на обработката добре обмислени и научно издържани.

Статистическите методи са прецизно и умело подобрени за обработка на събрания материал.

Резултати и обсъждане: Резултатите и по четирите задачи са старателно проверени.

По първа задача авторката провежда анализи на СВСТ изследвания с цел установяване билатералната симетрия по отношение на брой корени, канали и тип ККС сред българското население. Авторката установява, по-висок процент асиметрия в групата на първите мандибуларни и максиларни молари, отколкото при вторите. Според нея това се дължи на по-голямата вариабилност на ККС на тези групи зъби, както и с по-високата честота на наличие на допълнителни коренови канали при тях. При анализ на резултатите за групата на мандибуларните канини, се установява висок процент на симетрия относно броя на корените, кореновите канали и типа ККС. Анализът на получените резултати по тази задача водят до заключението, че знанието за висок процент на симетрия трябва да служи за ориентир преди започване на ендодонтското лечение, тъй като дори в случаите на симетрия относно броя на корените, е възможна силна асиметрия по отношение броя на каналите, както и на наличните връзки между тях.

Втора задача цели установяване честотата на допълнителни коренови канали и типа конфигурация по групи зъби сред българското население. Установява се висока честота на наличие на допълнителен коренов канал в МВ корен на горни първи молари. СВСТ предоставя детайлна диагностика на наличието и формата на допълнителният МВ канал, но аналитично авторката счита, че повишената радиационна доза, не позволява използването на СВСТ за тези цели.

Висока честота на допълнителен коренов канал в еднокореновите мандибуларни резци също е с висок процент сред българското население. Това налага неговото целенасочено търсене във вестибуло-лингвална посока и анализиране на СВСТ, поради невъзможността да се визуализира на двуизмерни интраорални рентгенографии. Според д-р Светлозарова отново рутинното използване на СВСТ за откриване на втори

канал при мандибуларните инцизиви не е оправдано от гледна точка на радиационна доза.

Получените резултати по втора задача се различават в различна степен от резултатите на други изследвания, засягащи други популации. Според докторанта, различията се обясняват най-вече с различната етническа принадлежност на изследваните пациенти, както и с различната техническа характеристика на използваните диагностични средства и софтуери за обработка на образите.

Трета задача се състои в определяне на работната дължина по групи зъби и сравнение на определената по този начин работна дължина и определената електрометрично с апекс локатор. Установените по този начин средни работни дължини на изследваните групи зъби имат ориентировъчна стойност. Анализът на авторката отново установява разлики в средните стойности на работни дължини на коренови канали на българската популация в сравнение с подобни изследвания сред други етноси. Втората група резултати по трета задача са свързани със сравнение на точността на СВСТ измерването и електрометричното такова, за определяне на РД. Въпреки минималните отклонения в РД, авторката счита за нерационално използването на конично-лъчева томография вместо традиционното електрометрично измерване на работната дължина. Още повече при налични извивки в апикална и коронарна посока на кореновите канали, диагностичната стойност на работната дължина измерена посредством СВСТ, би намаляла.

Четвърта задача цели установяване честотата на наличие на дентикли в ККС и на коренови фрактури след проведено ендодонтско лечение.

Резултатите относно наличието на дентикли отново показва разлика в честотата им сред българската популация, съпоставено с честотата на подобни изследвания сред други етноси.

Считам, че получените резултати и техния анализ по отношение на изследването на налични коренови фрактури след ендодонтско лечение е от важно клинично значение. Авторката документира един от недостатъците на СВСТ в този случай, а именно невъзможността от категорично откриване на фрактурна линия на ТЗТ поради съществуващи артефакти от канал-пълнежните средства. Във връзка с това, тя счита, че методът не трябва да бъде метод на избор, а по-скоро допълнителен метод, винаги предшестван от клиничен оглед и конвенционално рентгенографско изследване.

Приноси: Считам, за правилна самооценката на приносите от разработения научен труд.

Дисертационният труд е осъществен изцяло от докторанта под ръководството на научния му ръководител. Във връзка с дисертационния си труд авторката е популяризирала научните си разработки в 3 пълно текстови публикации и 2 научни съобщения. Д-р Славена Светлозарова Георгиева е водещ автор в трите пълнотекстови публикации и на 2те научни съобщения.

Авторефератът е правилно структуриран, добре онагледен и отговаря на отделните дялове на разработката. Считам, че е представен в подходящия обем, изискуем по правилата заложиени в Правилника за развитие на академичния състав на МУ Варна, както и в съотношение на пълния обем на научната разработка.

Няма пропуски в приложената от д-р Славена Светлозарова Георгиева документация.

Заклучение:

Дисертационният труд на д-р Славена Светлозарова Георгиева е цялостен и завършен и представлява собствен принос към науката. Научният труд, както и публикациите по темата, показват, че докторантът притежава теоретични познания по третирания проблем и умения за самостоятелно провеждане на изследвания. Добрите професионални умения, задълбочените знания проличават през целия ход на научната разработка, в която смислово и логично са подредени теоретични литературни данни, собствени резултати и тяхната интерпретация и са извлечени най-важните изводи. По този начин и в този смисъл считам, че поставената цел е изпълнена

Изведените резултати и заключение са с оригинален и приложен характер.

Мнението ми е, че д-р Светлозарова и нейният дисертационен труд притежават нужните достойнства и заслужават да бъдат оценени положително и поради това, ще гласувам убедително с „Да“ за присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на д-р Славена Светлозарова и препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури да гласуват положително за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на д-р Славена Светлозарова Георгиева по научната специалност „Терапевтична стоматология“

24.11.2021 г., гр.Варна

Подпис:

/Доц.д-р Мая Дойчинова, д.м./